

nich zwracają na siebie szczególną uwagę: 2. *Wyzwania w aktualnym kontekście* oraz 5. *Uniwersytet wobec globalizacji*.

Podsumowując powyższe obserwacje, nie wchodząc jednak, siłą rzeczy, w szczegóły interesujących przemyśleń i refleksji Autora, wynikających z osobistego doświadczenia i z autopsji, co poświadczają również fotografie z licznych wizyt w różnych ośrodkach naukowych, trzeba stwierdzić, że książka kard. Zenona Grocholewskiego, pod tytułem *Uniwersytety wobec współczesnych wyzwań*, stanowi dzieło o bogatym naukowo znaczeniu. Jest ono swego rodzaju *summą* naukowej wiedzy i doświadczenia Autora w obszarze rozwoju nauki prawa i instytucji naukowych w Kościele, w szczególności wyższych uczelni; i po drugie: jest także szczególnym świadectwem czasów, kiedy pełnił on w Kurii Rzymskiej urząd Prefekta Najwyższego Trybunału Sygnatury Apostolskiej, a obecnie Prefekta Kongregacji ds. Edukacji Katolickiej.

Książka kard. Zenona Grocholewskiego ukazuje się w czasie nacechowanym swego rodzaju przyspieszeniem cywilizacyjnym, zaś w jego ramach procesem zwanym globalizacją, która dosięga niemal wszystkich sfer życia. W związku z tym stanowi ona wyzwanie także dla wyższych uczelni, co jest szczególnym przedmiotem studium i refleksji Autora. Napisana – co należy podkreślić – nie tylko z pozycji teoretyka, lecz ze znajomością rzeczy, płynącej z osobistego doświadczenia z własnego obszaru pracy, tym bardziej zasługuje na uznanie i uwagę świata nauki, jak i zainteresowanego czytelnika.

ks. Józef Krzywda CM

„*Quod iustum est et aequum*”. *Scritti in onore del Cardinale Zenone Grocholewski per il cinquantesimo di sacerdozio*, red. abp Marek Jędraszewki, Arcybiskup Metropolita Łódzki, ks. Jan Słowiński, Uniwersytet Poznański Wydział Teologiczny, Poznań 2013, 614 s.

Wydaną w 2013 roku okolicznościową Księgę pamiątkową z okazji pięćdziesiątej rocznicy święceń kapłańskich kard. Zenona Grocholewskiego, prefekta watykańskiej Kongregacji ds. Edukacji Katolickiej, otwiera okolicznościowy list papieża Franciszka w języku łacińskim, tak zresztą bliskim Jubilatowi, który między innymi ukazuje prace Jubilata w Najwyższym Trybunale Sygnatury Apostolskiej

oraz w Kongregacji ds. Edukacji Katolickiej, jak również wspomina o przyznanych licznych doktoratach honorowych oraz zasługach kard. Grocholewskiego na rzecz poprawnej interpretacji *Kodeksu prawa kanonicznego*. Następnie została umieszczona kopia okolicznościowego błogosławieństwa oraz pozdrowienia emerytowanego papieża Benedykta XVI z 25 maja 2013 roku. W dalszej części, po okolicznościowym wprowadzeniu Metropolity Poznańskiego abp. S. Gądeckiego, zostały zamieszczone listy gratulacyjne: dziekana Kolegium Kardynalskiego kard. A. Sodano, Prymasa Polski abp. J. Kowalczyka, Nuncjusza Apostolskiego w Polsce abp. C. Migliorego oraz pracowników Kongregacji Wychowania Katolickiego. Tę część jubileuszowej publikacji należałoby uznać za okolicznościowy oraz wyjątkowy wstęp a zarazem za autentyczne wyrazy uznania dla ogromnego dorobku naukowego oraz organizacyjnego Księdza Kardynała, przede wszystkim poprzez jego stałą troskę o rozwój Kościoła powszechnego oraz staranie o właściwe znaczenie prawa kanonicznego we współczesnym Kościele. Publikacja została podzielona na trzy części, które dotyczą najpierw osoby Jubilata oraz obszarów jego posługi w watykańskich dykasteriach, to znaczy najpierw długoletniej pracy w Najwyższym Trybunale Sygnatury Apostolskiej oraz obecnie jako prefekta w Kongregacji ds. Edukacji Katolickiej.

Pierwszą część Księgi jubileuszowej tworzą artykuły związane z życiem oraz działalnością naukową kard. Z. Grocholewskiego; można powiedzieć, że wybrana problematyka odzwierciedla miejsca pracy oraz obszary zainteresowań i posługi eklezjalnej Jubilata. Tworzą je w kolejności najpierw okolicznościowa *laudacja* abp. M. Jędraszewskiego oraz sukcesywne ukazanie pracy duszpasterskiej ks. Zenona Grocholewskiego w latach 1963–1966 (bp G. Balcerek), formacji seminaryjnej do kapłaństwa kard. Grocholewskiego (bp S. Napierała), znaczenia uniwersytetu we współczesnym społeczeństwie (F.-X. Dumortier SI), Studium rotalnego prowadzonego przez Trybunał Roty Rzymskiej (J. Słowiński), historii *Agropoli* – stolicy tytularnej abp. Grocholewskiego przypisanej mu w latach 1982–2001 (R. Rybacki), aktualnego tytularnego kościoła kardynalskiego Zenona Grocholewskiego w Rzymie – *San Nicola in carcere* (G. Marino), wieloletniej oraz wieloetapowej posługi w Najwyższym Trybunale Sygnatury Apostolskiej (P. Malecha), „*vir bonus et sapiens, dicendi peritus*” (bp I. Dec). Ten fragment jubileuszowej publikacji kończą okolicznościowe wypowiedzi takich osób, jak: bp Z. Fortuniak, M. Król oraz Rektor Katolickiego Uniwersytetu FU Jen na Tajwanie V. Han-Sun Chiang.

Druga część publikacji zawiera artykuły dotyczące różnych zagadnień z prawa kanonicznego, w szczególności kościelnego prawa procesowego, którym przez

wiele lat – niejako z „urzędu” – zajmował się kard. Z. Grocholewski, starając się przede wszystkim troszczyć o jego poprawną aplikację przez sądownictwo kościelne. Tworzą je w kolejności artykuły takich uznanych współczesnych autorytetów z kanonistyki, jak M. J. Arroba Conde CMF, P. J. Brown S.S., kard. R. L. Burke, A. D. Busso, abp. F. Daneels O. Praem., G. Dzierżoń, kard. P. Erdő, W. Góral-ski, J. Krukowski, J. Llobell, K. Lüdicke, G. Montini, B. Nowakowski, N. Schöch, H. Schwendenwein, H. Stawniak, L. Świto.

Ostatnia, trzecia część publikacji, obejmuje tematy dotyczące szerokokorozumianej edukacji oraz rozwoju człowieka. Poszczególne wypowiedzi, będące wyrazem troski o kształtowanie współczesnych elit moralnych i intelektualnych, napisali: B.-M. Barth, F. Bechina, S. Bergan, kard. W. Brandmüller, D. P. Capelle-Dumont, H. V. Dagohoy OP, G. Dalla Torre Del Tempio di Sanguinetto, A. Denaux, J.-P. Durand OP, J. E. González Magaña SI, J. J. Hennessy, A. Marga, J. Mastalski, bp W. Mering, J. Myszor, H. M.C.M. van Oorschot, L. Pazzaglia, J. Sadlak, bp M. Sánchez Sorondo, kard. E. Sgreccia, M. Sodi SDB, J. Szpet, G.-R. Thivierge, J. Troska, R. Tyrała, E. Verhack, abp A. H. Zecca.

W krótkiej konkluzji trzeba przyznać, że redaktorzy publikacji postarali się o dobór wyjątkowych autorów, pochodzących z różnych kontynentów oraz środowisk akademickich. Są tutaj kardynałowie, biskupi, kapłani, osoby świeckie, co wskazuje także na wyjątkowe kontakty Jubilata oraz powszechną w całym świecie znajomość osoby oraz twórczości Księdza Kardynała. Trzeba w końcu podkreślić, że ta znakomita publikacja z okazji jubileuszu kapłaństwa kard. Grocholewskiego ma niewątpliwie własny, uroczysty oraz wyjątkowy charakter, ponadto trzeba zaznaczyć, że została ona pięknie zredagowana oraz wydana; szkoda wprawdzie, że nie zawiera bogatej bibliografii Jubilata, która niewątpliwie pomogłaby jeszcze lepiej poznać bogatą osobowość oraz twórczość naukową kard. Zenona Grocholewskiego.

ks. Tomasz Rozkrut